

Flest dødsfald og fødsler om morgenen

HVIS idrætsfolk ikke allerede ved det, burde de tænke over, at flyveture til andre fjerntliggende lande meget vel kan få indflydelse på deres præstationer, uden at de tænker over det. Den svenske professor Ask-Upmark siger i en artikel om medicinske biologiske rytmer, at det kan være flere dage, inden organismen indstiller sig på de nye omgivelser. »Den indre tid« er blevet forrykket, man tvinges for eksempel til at spise middag på et tidspunkt, hvor kroppen normalt er indstillet på at sove. Omstillingsprocessen gælder naturligvis alle. Fra musikverdenen vides det, at det engang tog Wiens filharmoniske orkester 4 dage at »omstille sig« under et besøg i Japan.

ENDNU i dag hører de biologiske rytmer til noget af det mindst forstående, delvis også mindst udforskede indenfor naturvidenskaben. Det er som om der alle steder eksisterer rytmer afhængige af ukendte faktorer. Ingen meteorologer har endnu fundet ud af, hvorfor der er 150-årige rytmer i klimaet således som det spejles i årringene i de californiske kæmpetræer. Der er heller ingen der ved noget om, hvorfor mængden af pelsdyr i de canadiske skove svinger indenfor en 9,6-årig periode. Det er en kendsgerning, som Hudson Bay-compagniets regnskaber giver beviset for. Hvorfor fødes der flere børn i Østersøegnene ved flod end ved ebbe? Der er utallige andre rytmer, der enten må være bestemt af kemisk-fysiske eller astronomiske forhold, men indtil videre savner man forklaringer på de fleste af disse fænomener.

Fra 150 år til 20 sekunder

Træringene i Californien er naturligvis en af de længste biologiske rytmer, der kendes. En 35-årig klimarytme er bedre kendt, måske fordi den ligger indenfor grænserne af »månens minde«. En solpletperiode på lidt mere end 11 år har længe været kendt og studeret, men er ikke forklaret — og specielt ikke dens virkninger på levende væsner på Jordkloden. Professor Ask-Upmark omtaler også en 7,54-årig periode i barometerstanden. I samme åndedræt oplyser han, at man har ment at kunne lagtegne en 7-årig periode i store mængdes åndelige produktivitet. (Har de Gaulle sluttet en periode eller er han ved at begynde en ny?) Goethe troede selv på en sådan 7-års periode. Man har også

ment, at vækst og alder følger en lignende 7-årig rytme. Den mindste — eller en af de korteste — biologiske rytmer er en 20 sekunders periode i væksten hos krus. De vokser med andre ord i små stød. Det hævdes, at man med lup ligefrem kan se sådanne vækststød i voksende bambus.

Måneskin og cigaretter

Fra gammel tid har man formodet, at der måtte være en eller anden »kontakt« mellem mennesker og Måne. Den er der muligvis også, men er vanskelig at dokumentere. Ask-Upmark omtaler, at en enkelt forsker mener at have påvist påtældende hyppigt sammentræf mellem menstruation og nymåne eller fuldmåne. Ask-Upmark mener også at have lagt mærke til, at mænd ryger flere cigaretter ved fuldmånetid end ellers, og at alkoholforbruget kan være større. I dagene før en menstruation spiser, drikker og ryger kvinder ofte mere end sædvanligt samtidig med, at deres vægt (← irritabilitet) vokser.

Mens det er vanskeligt eller umuligt at dokumentere Måne-virkninger på mennesket er der ingen tvivl for forskellige havdyrs vedkommende. De lever og formerer sig i en slags Måne-cyklus.

Morgen og aften

Åbenbart findes der to slags mennesker (og så naturligvis dem fra Lolland) — de glade og flittende morgenmænd og skumrings- eller natuglerne, der begynder, når andre går i seng. At mennesket har en morgen- og aftenrytme er der vist ikke tvivl om. Der fødes flest og dør flest om morgenen. De fleste selvmord sker i de tidlige morgentimer. Det er også på denne tid at døgnets de fleste blodpropper dukker op — og hos de psykiatiske patienter er depressionerne dybeste om morgenen. Puls og blodtryk er lavest ved 4-tiden. På denne tid er iltforbruget naturligt nok lavest, og det er som om organismen er mere følsom overfor sygdomme og ubehag. Smerteløse, kløse, hjerteranfald, stensmerter og meget andet dukker op, og Ask-Upmark gør opmærksom på, at hjertepatienter kan være op til 40 gange mere følsomme overfor digitalis end om dagen. Temperaturen er som bekendt lavest om natten og højest om eftermiddagen. Pandens temperatur er lavest ved 3-tiden om natten, højest ved 15-tiden. Også med 60-80 minutters interval.

De større rytmer

Man mener også at have lagt mærke til, at der kan være en vis regelmæssighed over menneskers reaktion på lægemidler, således at følsomheden f.eks. er større med omkring 8 dages mellemrum. Ifølge tyske undersøgelser skal der også eksistere en vis periodicitet i hjerteflertal hos læger og chauffører (de undersøgte grupper), men man kunne her tænke sig, at en eventuel biologisk rytme skjules eller påvirkes af de kalendermæssige forhold med weekend eller bestemte fridage.

Endnu savner man acceptable forklaringer på en lang række biologiske rytmer

AF E. SCHELDE MØLLER

Mange dør og mange begår selvmord i de tidlige morgentimer

At sygdomme, forbrydelser og selvmord er årstidsbestemte er en gammel erfaring. De sæsonbestemte sygdomme er et velunderstået kapitel i lægevidenskabens historie, men det er først de moderne statistikker, der har kunnet vise, at seksualforbrydelser når et maksimum i august og har et minimum i februar, og at der er flest selvmord i maj. At mennesket skulle have noget i retning af en »formingsperiode« om foråret er ikke bevist, selv om man har talt om hormonale forårsfølelser. Det skulle i så fald vise sig som et større antal fødsler i september. Det var vist nok også rigtigt i ældre tid, da julen blev brugt til så meget, men det gælder ikke i dag. Ask-Upmark fortæller, at han engang har registreret 8 søskende, der alle var født i september. Det viste sig, at deres far var kaptajn, og altid kom hjem ved jule-

tid. Men her er der altså tale om en slags forvanskning af statistikkene.

*

Der findes utallige andre rytmer, ikke alle periodiske fænomener i menneskeverdenen. Det er blevet hævdet, at regnbyger i Centralasien i ældre tid påvirkede verdenspolitikken. Sletterne blomstrede op og fik nomaderne til at vandre — med det resultat, at der opstod stammekrig. Der fik Kina eller Rusland til at ændre deres militære grænsestyrker og medførte troppesforskydninger, som ikke forblev upåagtet. Og da regnen var noget periodisk forekommende, blev historien det også — hvis det da ikke er løgn altsammen.

E. SCHELDE MØLLER

Medicinsk Arbejd, vol. IX, Munksgaards Forlag.

Samtale mellem to Toynbeer

Forbløffende vurdering af Israel

Arnold Toynbee

VI HAR BEGGE TO haft det held, at vi har fået det arbejde, vi ønsker os ... Mulighederne for at gøre, hvad vi har lyst til ... Halvfems procent af menneskene betragter deres arbejde simpelt hen som en byrde, mens vores arbejde på en måde også er en hvile for os ... Jeg kunne ikke tænke mig at have det på anden måde ... Det ville være rædselsfuldt.

Med disse — her lidt sammenfængte — udtalelser fortæller Arnold og Philip Toynbee om sig selv i den nu på dansk foreliggende bog »Dialog mellem to generationer«. Arnold Toynbee er jo en meget kendt om end til tider omstridt hi-

storisk skribent. Hans søn Philip er mest kendt som litteraturkritiker.

Deres »dialog« er en samtale om mange emner — religiøse, politiske, sociale og økonomiske. Da det er to højt begavede mænd, er det så at sige uundgåeligt, at dialogen mellem dem indeholder mange åndrige og tankevækkende betragtninger. Mindst om økonomiske problemer. De foran citerede udtalelser om de to mænds arbejdsvilkår placerer dem, som det siges i dialogen i en helt anden situation end de »halvfems procent af befolkningen, der betragter deres arbejde simpelt hen som en byrde«. De to Toynbeers manglende erfaring og viden på dette område gør, at de f.eks. nok forstår, at der under arbejdsregeringen efter krigen er foregået en økonomisk evolution i England, men ikke igtigt forstår dens sande betydning.

Der er betragtninger i dialogen, som simpelt hen er forbløffende, særlig betegnelsen af »israelerne som europæiske imperialister«. Men en sådan udtalelse forklarer sympatien for Nasser, der jo har spærret Suez-kanalen for skibe, som sælger på Israel.

Krigsfaren og »den kolde krig« beskæftiger de to Toynbeere meget. De lufter den kendte, banale anti-amerikanisme, men er dog »enige om, at vi uendelig meget hellere ville bo i Amerika end i Rusland« — hvilket får Philip Toynbee til at spørge: »er vi ikke ved at blive for anti-amerikanske«.

Religiøse og historiske problemer tager stor plads i dialogen og er vel det mest værdifulde. Men som helhed gælder, at efter læsningen har man en oplivende følelse af at have været i selskab med mennesker, der har sat mange tanker i gang.

Ernst Christiansen

Arnold og Philip Toynbee: »DIALOG MELLEM TO GENERATIONER«. (Oversat af Tork Haxthausen). Fremads Fokus-bøger. 136 s., kr. 9,75.

Høje chef - se her!

Her er en hilsen med speciel adresse til manden i toppen. Til chefen. Direktøren, driftslederen, kontorchefen — muligvis chefrektor. Kig nedestående — vi har klippet fra Dansk Automobilhandlerforenings blad — nøje igen. Brug det som et spejl. Gænkder De noget — så er den guld!

Chefens autoritet er der ingen medarbejder, der drømmer om at anerkende mere, viser undersøgelse foretaget i en række udenlandske virksomheder. Der er vist al mulig grund til at antage, at resultatet udmærket kan overføres til danske forhold. Her er, hvad de ansatte havde at udsætte på »the big boss«:

18 pct.: Chefen lovede alt mellem himmel og jord, men holdt ikke givne løfter.

16 pct.: Chefen kvælerede og kritiserede beständig, var altid bed-

revidende, var nervøs og irriteret, fik raceraanfald over bagateller, gav aldrig opmuntring eller anerkendelse eller havde rosende ord til overs.

16 pct.: Chefen rådede over for lidt eller slet ingen faglig viden.

13 pct.: Manglende organisation, der resulterede i hastværksarbejde, som blev bebrojdet medarbejdernes.

11 pct.: Langvarigt fravær uden kvalificeret erstattning.

10 pct.: Chefens forkærlighed for sladder, intriger og indsmigrende medarbejdere.

8 pct.: Indehaverens kone chiknerede medarbejderne, gav modordrer, og forfiredede på anden måde arbejdsklimaet.

8 pct.: Forskellige andre grunde. Er det et billede af Dem? Så tank De hellere over nytårsforsætterne en gang til!

10